

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Detaljplan för Utvidgning Salberga Kriminalvårdsanstalt

Sala kommun, Västmanlands län
Utökat förfarande

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Detaljplan för Utvidgning Salberga kriminalvårdsanstalt har under perioden **2025-05-26 – 2025-06-30 (5 veckor)** varit utsänd på samråd. Under denna tid fanns detaljplaneförslaget tillgängligt på kommunens hemsida och i kommunhusets entré. Inför samrådsperioden skickades planförslaget ut till berörda fastighetsägare, myndigheter, kommunala förvaltningar med flera samt kungjordes i Sala Allehanda 2025-05-26.

Under samrådet inkom totalt **19** yttranden (varav yttrandet från Statens Konstråd inkom efter samrådets avslutande pga. pågående omorganisation). Nedan följer en sammanfattning av inkomna synpunkter under samrådsskedet.

Samhällsbyggnadskontorets kommentarer redovisas i kursiv stil.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Remisslista Grönmarkerad: Inga synpunkter på planförslaget	Synpunkter	Synpunkter beaktas och ändras till granskning
1. Länsstyrelsen Västmanlands län	- En mer preciserad beskrivning av vad som menas med "...dagvatten från de östra delarna inte kan omhändertas lokalt innan dagvattnet når ledningsnätet. - Önskar att ett par av de utredningar som föreslås i DV utredningen genomförs.	- Ja - Nej
2. Lantmäteriet	- Gränskvalité, Lägesosäkerhet. - Redovisning påverkan befintliga planer. - Otydlig redovisning avseende innehåll markanvisningsavtal.	- Nej - Ja - Ja
3. Sala-Heby Energi AB avd. värme	- Har fjärrvärmeledningar och elledningar inom planområdet. Önskar fortsatt tillträde till dessa för drift och underhåll. - Bör klargöras hur tillgång till ledningarna ska lösas.	- Ja - Ja
4. Sala-Heby Energi AB avd. elnät	Ingen erinran, information.	-
5. Sala-Heby Energi AB avd. affärsutveckling	Vill anpassa planen så att fjärrkyleanläggning möjliggörs, antingen på tak eller egen anläggning på mark.	Nej
6. Vafab Miljö AB	Ingen erinran, information.	-
7. Skanova (Telia Company) AB	Har ledningar inom planområdet. Vill om möjligt behålla dessa i nuvarande läge. Vill tidigt bli kontaktade om flytt blir nödvändig.	-
8. GlobalConnect Fiber	Ingen erinran.	-
9. Vattenfall AB	Ingen erinran.	-

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

10. Sala kommun – Skolkontoret	- I huvudsak inga invändningar. - Påtar att vägen till Gärdesta förskola blir längre om befintlig GC tas bort. - Förordar en ny GC eller att den gamla om möjligt får finnas kvar. - Trafiksäkerhet.	- - • Nej • Delvis
11. Sala kommun – Bygg och Miljönämnden	Ingen erinran.	-
12. Sala kommun – Tekniska kontoret – Projekt & Utveckling	- Utökning av allmän platsmark. - Säker överfart Johannesbergsgatan. - Förslag på tillägg, ändring text (VA, DV).	• Ja • Ja • Ja
13. Sala kommun – Kultur- och fritidsnämnden	- Påtar att området har stor potential som tillgång för allmänheten pga. direkt anslutning till befintliga rekreations- och strövområden. - Negativ påverkan på offentligt konstverk. - Kommunen ska ges kompensation för förlust av områden som i dag kan nyttjas för spontanidrott och rekreation. - Att konstverket Silverraster påverkas så lite som möjligt. - Att konstverket även fortsatt görs tillgänglig för allmänheten.	- - • Nej • Ja • Nej
14. Sala kommun – Fastighetsenheten	- Ingen risk för olyckor pga. förskoleverksamhet. - Ekdalen behöver kunna finnas kvar, eller få annan användning åtminstone fram tills avtal löper ut 2028. - Felaktiga gatunamn i planbeskrivning. - Vad händer om affären ej blir av? - Farhågor om störande vägtrafikbuller.	• Ja • Ja • Ja • Nej • Nej

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

	• Drifts- och förhandlingsfrågor.	-
15. Trafikverket	• Ingen erinran.	-
16. Region Västmanland – Kollektivtrafikförvaltningen	• Vill få information från Kriminalvårdens arbetstider för att kunna anpassa tidtabellen för att möta framtida behov. • Vill föra vidare dialog med Kriminalvården avseende en ny hållplats samt information om befintlig hållplats. Åkraskolan/Johannisberg. • Vill få in anmälan om ev. kommersiell busstrafik. • Information om missad rubrik, övrig motorburen trafik.	• Delvis - • Ja
17. Västmanlands läns museum	• Påverkan av offentligt konstverk Silverraster. • Konstverket omfattas av kulturmiljöinventeringen som genomfördes 2022 och utgör ett viktigt karaktärsdrag för området Salberga. • Påtalar lagskydd enligt Upphovsrättslagen och PBL. • Påtalar att konstverket är unikt, skapat specifikt för platsen och kan ha ett högt konstnärligt värde. • Rekommenderar att sakkunnig inom offentlig konst värderar konstverket och som rådgivare vid eventuella ändringar i och omkring konstverket. • Anser att konstverket bör bevaras och beaktas i fortsatt planarbete.	- - - - • Nej • Delvis
18. Sala Hembygds- och Fornminnesförening	• Ingen erinran.	-
19. Statens konstråd (yttrande inkommen efter avslutat samråd)	• Lösning som beskrivs i planen har en direkt påverkan på konstverkets gestaltning. • Dialog ska ske mellan fastighetsägare/arkitekt och upphovsmän avseende ev.	- • Ja

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

	omarbetad gestaltning som de godkänner. - Förvanskningförbudet i PBL bör tillämpas. - Eventuell metod för eventuell demontering och återmontering ska stämmas av med konstnärerna. - Fördelaktigt att peka ut konstverket med q för att skydda det mot framtida förvanskning.	- Delvis - Nej - Nej
--	--	--

Ändringar till granskning:

Planbeskrivning:

- Avsnitt om dagvatten uppdateras.
- Avsnitt om VA uppdateras.
- Mer data avseende uppmätta GV-nivåer införs i planbeskrivning samt att tillgänglig yta för underjordisk dagvattenanläggning utökas i plankarta.
- Avsnitt om hur befintliga detaljplaner påverkas uppdateras.
- Avsnitt om köp och genomförandeavtal uppdateras, delarna avseende markanvisning tas bort.
- Information avseende befintliga gränser klargörs.
- Information införs hur det offentliga konstverket Silverraster beaktas vid genomförandet.
- Information om tillgång till ledningar etc. läggs till.
- Information om möjlig anläggning för fjärrkyla införs.
- Information om ny Gång- och cykelväg samt nytt övergångsställe införs.
- Att ingen pågående skolverksamhet pågår nu utan att endast tomställda moduler finns kvar, samt information avseende dessa.
- Risker för pågående verksamhet förskola tas bort ur planförslaget.
- Avsnitt om markanvisning tas bort och ersätts av avsnitt om köp- och genomförandeavtal.
- Errataändringar.

Plankarta:

- Allmän platsmark GC-väg tas bort och allmän platsmark GATA utökas.
- 4 meter kvartersmark tas bort och ersätts av allmän platsmark Lokalgata. Detta för att möjliggöra en GC-väg längs med lokalgatan upp till äldreboendet.
- Möjlig yta för bestämmelse **ö₁** ändras så konstverket Silverraster påverkas mindre av anläggandet av en sluss in till anstalten samt att maximal bredd på slussen minskas till 5 meter.
- Varsamhetsbestämmelse **k₁** avseende konstverket Silverraster införs.
- Utformningsbestämmelse **f₃** ändras så det möjliggör eventuell framtida utsmykning av nybyggnation.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

1. Länsstyrelsen Västmanlands län

Beskrivning av ärendet

Detaljplanen har överlämnats till Länsstyrelsen för samråd i enlighet med 5 kap. 11 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Handlingar daterade 2025-05-26. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Under samrådet ska Länsstyrelsen enligt 5 kap. 14 § PBL särskilt

1. ta till vara och samordna statens intressen
2. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken (1998:808), MB, tillgodoses, att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. MB följs och att strandskydd enligt 7 kap. MB inte upphävs i strid med gällande bestämmelser
3. verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt
4. verka för att en bebyggelse inte blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Under samrådet ska Länsstyrelsen också särskilt ge råd om tillämpningen av 2 kap. PBL. Länsstyrelsen ska dessutom ge råd i övrigt om tillämpningen av bestämmelserna i denna lag, om det behövs från allmän synpunkt.

Syftet med detaljplanen

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra anläggandet av anstaltsadministrativa och logistiska byggnader på mark i direkt anslutning till Salberga kriminalvårdsanstalt.

Nybyggnation inom planområdet ska avseende utformning beakta närheten till närliggande bostadsområden samt historisk byggnation norr om området och främst anläggas inom områdets nordvästra delar närmare befintlig anstalt.

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen

Planförslaget överensstämmer inte helt med översiktsplan för Sala kommun. Aktuell mark för tänkt expansion är planlagd för N - Friluftsområde. Planen kommer därför tas fram med ett utökat planförfarande.

Länsstyrelsen instämmer i kommunens bedömning att planförslaget handläggs med utökat förfarande.

Länsstyrelsens synpunkter – prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Länsstyrelsen har inget att tillägga i fråga om hur planförslaget tillgodoser statliga eller andra allmänna intressen och bedömer, med hänsyn till prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden, att ett antagande av planändringen inte kommer att prövas.

Länsstyrelsens synpunkter - råd enligt 2 kap. PBL**Naturmiljövärden****Dagvatten**

I planbeskrivningen och dagvattenutredningen står det att " På grund av områdets topografi och platsbrist vid den allmänna platsmarken bedöms att dagvatten från de östra delarna inte kan omhändertas lokalt innan dagvattnet når ledningsnätet." Det är något oklart vilka östra delar som åsyftas. Länsstyrelsen hade önskat en mer preciserad beskrivning av det, och en argumentation för att det inte har en betydande påverkan att det vattnet inte kan fördröjas eller renas.

I dagvattenutredningen nämns det att det behöver utredas vidare att de planerade dämningarna i svackdiket i öst inte har någon negativ påverkan uppströms. Det står också att "Vidare provtagning av jordlagerföljder och grundvattennivåer vid tänkt placering för ett underjordiskt magasin behöver utföras innan projektering." Dessa två vidare utredningar nämns inte i planbeskrivningen,

Länsstyrelsen vill trycka på att det är viktigt att dessa utförs.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Kommunen bedömer att ett genomförande av detaljplanen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Angående dagvatten.

Se även yttrande Tekniska kontoret nedan. Med de östra delarna avses den allmänna platsmark som finns i öster, alltså den östra lokalgatan. Förklaringen till varför dagvatten inte kan omhändertas lokalt är för att befintliga förutsättningar försvårar fördröjning av dagvattnet innan det når dagvattennätet. I dagvattenutredningen har brist på rening och fördröjning i denna del kompenseras för i andra delar av planområdet. En något mer klagörande och preciserande beskrivning införs i planbeskrivningen. Information om fördröjande anläggningar inom allmän platsmark från Tekniska kontorets yttrande kommer också införas i planbeskrivningen, se nedan.

" Dagvattenanläggning allmän plats: Åtgärder för fördröjning och rening av dagvatten som alstras på gator och grönytor inom allmän platsmark. Då lokalgator redan är utbyggda planeras åtgärderna att genomföras i framtiden. Åtgärderna kan genomföras i samband med att lokalgator behöver förnyas, eller när det finns en fastställd handlingsplan för dagvatten inom kommunen där en prioritering är gjord utifrån behov".

Angående att det står att det behöver utredas vidare så att planerade dämningar i svackdiket i öster inte orsakar någon negativ påverkan uppströms: I dagvattenutredningen har en översiktlig

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

uträkning gjorts med uppskattade värden på dikets lutning och vattengång. Uträkningarna visar att tillkommande volymer inte bör orsaka problem, men i och med att den baseras på uppskattade värden så behövs vidare utredning som underlag till projektering.

Angående skrivelsen "vidare provtagning av jordlagerföljder och grundvattennivåer vid tänkt placering för ett underjordiskt magasin behöver utföras innan projektering" så uppmäts grundvattennivåerna fram till antagandet av detaljplanen, dels de rör som etablerades när geoteknisk undersökning genomfördes men till granskningen införs även data från i området närliggande äldre grundvattenrör i planbeskrivningen. Då dränering idag sker till ca +53 vid utloppet till dagvattennäten (i den direkta närheten) kan det antas att grundvattennivån ligger nära eller strax under denna höjd. För att utöka möjligheterna, om det visar sig problematiskt med ett djupt liggande magasin, möjliggörs för ett mer ytkrävande, men grundare underjordiskt dagvattenmagasin genom att utbredningsområdet utökas i plankartan. Förutsättningarna och lämpligast utformning för det underjordiska magasinet får sedan utredas vidare i projekteringsskede. Att anläggandet av det underjordiska magasinet ska genomföras regleras i köp- och genomförandeaftal.

2. Lantmäteriet

YTTRANDE I ÄRENDE LM2025/065119

Detaljplan för utvidgning Salberga Kriminalvårdsanstalt, del av Kristina 4:245 och Kristina 4:4

Vid genomgång av planförslagets handlingar (daterade 2025-06-18) har följande noterats:

Kontrollera fastighetsgränser av vikt för planläggningen med 0,03 meters lägesosäkerhet

I planförslaget finns det användnings- eller planområdesgränser i samma läge som fastighetsgränser som är inlagda i den digitala registerkartan med mycket god lägesosäkerhet (0,03 och 0,025 meter). Denna lägesosäkerhet kan dock vara missvisande och det är möjligt att dessa fastighetsgränser inte har kontrollmätts när lägesosäkerheten sattes.

Vid övergången mellan referenssystemen RT 90 och SWEREF 99 transformerades nämligen tusentals gränspunkter över hela landet som registrerades rakt av, utan kontroll, med lägesosäkerheten 0,025 eller 0,03 meter. Det har i efterhand visat sig att många av dessa punkter till exempel i områden med lokala stomnät kan ha god "intern" lägesosäkerhet, men inte ligga rätt i förhållande till SWEREF 99.

Lantmäteriet uppmanar därför kommunen att vara extra uppmärksam vid planläggning av områden där det förekommer gränser med just lägesosäkerheten 0,025 eller 0,03 meter, och vid behov kontrollmäta sådana gränser. Om ni kontrollmäter gränspunkter, se till att kommunen gör en så kallad DRK-leverans till ajourhållning-DRK@lm.se i överensstämmelse med DRK-avtalet. Då kommer det att framgå av fastighetsgränsernas redovisning i den digitala registerkartan att lägesosäkerheten är kontrollerad samt vilka punkter som har mätts in och vilka punkter som är transformerade utifrån inmätningarna.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Redovisning av hur befintliga planer påverkas

I planbeskrivningen finns på sidan 28 finns en redovisning av vilka befintliga detaljplaner som finns inom planområdet. För att underlätta förståelsen för de som inte är insatta i hur systemet med detaljplaner fungerar bör det även framgå vad som sker med gällande detaljplaner och eventuella fastighetsindelningsbestämmelser som berörs av planarbetet. För en befintlig detaljplan där endast en del av området berörs av ett planförslag kan detta till exempel beskrivas genom en text i stil med *"Om föreslagen detaljplan antas och får laga kraft upphör tidigare detaljplan att gälla inom planområdet, men fortsätter att gälla som tidigare utanför det nu aktuella planområdet."*

Glöm inte att kontrollera så att gällande plan / planer och eventuella fastighetsindelningsbestämmelser fortfarande går att genomföra efter att den aktuella planen fått laga kraft.

Lite för otydlig redovisning av innehåll i avtal om markanvisning

I planbeskrivningen anges att avtal om markanvisning har tecknats.

När avsikten är att genomföra markanvisningar ska kommunen enligt 4 kap. 33 § 3 st. 2 men. PBL redovisa avtalens huvudsakliga innehåll liksom konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett eller flera sådana avtal i planbeskrivningen. Detta ska enligt 5 kap. 13 § PBL göras redan i samrådsskedet.

Lantmäteriet konstaterar att lagstiftaren har avsett att exploatörens samtliga åtaganden ska redovisas på en översiktlig nivå, men där det ändå ska gå att bedöma vad åtagandena innebär. Lantmäteriet bedömer att handlingarna i dess nuvarande skick inte är tillräckligt tydliga och behöver därför kompletteras.

Redovisningen behöver enligt Lantmäteriets mening förbättras och vara mer konkret kring:

- vilka områden som avses för överlåtelse eller upplåtelse (helst redovisade på kartor)
- vilka fysiska anläggningar exploatören ska utföra och vilken standard de ska ha
- vilka olika kostnader som exploatören åtar sig att betala
- åtaganden om att betala eller inte kräva ersättningar
- tidplan för utbyggnad av de anläggningar som avtalet omfattar
- om exploatören ska ställa en säkerhet för åtaganden enligt avtalet
- om det finns flera exploatörer – ansvarsfördelningen mellan dem

Glöm inte att även redovisa konsekvenserna (se ovan). Lantmäteriet har tagit fram ett material med information om regelverket vid "Redovisning av genomförandeavtal i planbeskrivning" och tre exempel på hur redovisning av innehåll och konsekvenser kan se ut i en planbeskrivning. Använd gärna detta material som inspiration.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Det område som föreslås få ändrad användning i detaljplanen ansluter till gränspunkter som inte är markerade i fält. Det finns därmed inga fysiska markeringar att lokalisera och kontrollmätta. Se förrättningsakt 1981–1596. Information om denna förutsättning införs i planbeskrivning.

Informationen avseende redovisning befintliga planer samt redovisning av innehåll i avtal uppdateras i planbeskrivningen.

Efter samrådet har det beslutats att inte upprätta ett markanvisningsavtal utan det kommande köp- och genomförandeavtalet redovisas i stället i planbeskrivningen.

3. Sala-Heby Energi – värme

Yttrande gällande samråd gällande utvidgning av Salberga Kriminalvårdsanstalt, del av Kristina 4:245 och Kristina 4:4

Detaljplanen och de kommande etableringarna ligger inom planerat område för expansion samt förtätning utav fjärrvärme. Energi- och klimatstrategin i området förordar fjärrvärme för att det är viktigt att värna om en uppvärmningsform med minsta möjliga primärenergiindex och möjligheten att öka tillgången till förnybar el.

Sala-Heby Energi AB, Affärsområde Värme har fjärrvärmenät till norr om det planerade området och därför finns väldigt goda förutsättningar för att ansluta byggnader. Sala-Heby Energi AB, Affärsområde Värme har både kammare och fjärrvärmenät som kommer att hamna innanför skyddat område och därmed kommer tillgången begränsas för underhållsarbete. Detta behöver klarläggas innan arbete påbörjas hur tillgång säkras så underhåll kan ske utav både kammare och fjärrvärmenät.

I övrigt har Sala-Heby Energi AB, Affärsområde Värme, inget att erinra.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Befintliga fjärrvärmeledningar kommer även fortsättningsvis finnas inom markreservat för allmännyttiga ledningar. Dessa markreservat kommer ej att förse med byggnader. Stängsel kommer däremot att uppföras inom markreservatet då området kommer vara del av skyddsobjektet. Lämpligast placering av stängsel samt framtida tillträde/tillgång till ledningarna för underhåll löses genom dialog med Salberga Fastighetsförvaltning AB. Detta klargörs i planbeskrivningen till granskning. Då aktuella ledningar omfattas av ledningsrätt så ger detta i sig en obestridd möjlighet att komma åt ledningarna för underhåll.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

4. Sala-Heby Energi - elnät

Sala-Heby Energi Elnät har inga synpunkter på detaljplanens utformning. Vår önskan är att i ett tidigt skede bli kontaktade ang. befintlig transformatorstation inom området.

Vi ser också ett behov att se över nätstrukturen i området vilket diskuterades år 2019–2020.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Det är osäkert om befintlig transformatorstation inom området kommer att behövas efter att modulsolorna avvecklats. Hur en eventuell avveckling lämpligast görs, och hur kostnaderna för detta fördelas är en diskussion mellan Sala kommuns fastighetsenhet, Salberga Fastighetsförvaltning AB och Sala-Heby Energi. Kontakt avseende detta kommer tas redan innan detaljplanen färdigställs. Information avseende avveckling transformatorstation uppdateras i planbeskrivningen ifall Salberga Fastighetsförvaltning AB hinner besluta om sina avsikter under planarbetet. Idag så är det fortfarande oklart vad som kommer beslutas avseende aktuell station från fastighetsägare och i förlängningen Kriminalvården.

Angående uppdatering av nätstrukturen i området bör kontakt tas med tekniska kontoret för att fortsätta nämnda diskussion. Vi förutsätter att tillräcklig kapacitet finns då detta inte påtalas i yttrandet.

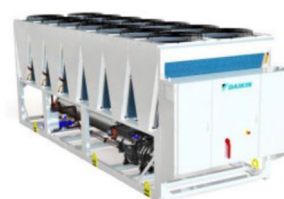
5. Sala-Heby Energi AB – affärsutveckling

Jag skulle vilja att Salberga Planbeskrivning med tillhörande plankarta möjliggör en potentiell fjärrkylecentral/-anläggning som vid ett positivt projektbesked är tänkt att förse byggnaderna med förnybar kyla.

Den frågan är under arbete just nu mellan oss på SHE och projektet.

Fysisk utformning vet vi inget om i nuläget då projektet är i förstudiefas. Däremot vet vi hur de normalt sett brukar byggas. Då bygger man det med värmepumpar och kompletterande utomhusdelar, som man det antingen placerar ovanpå byggnaders tak eller som en helt fristående anläggning. Går det att passa om detta i planen?

Exempel på hur dessa kan se ut från försäljare:

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

En eventuell fjärrkyleanläggning är inget som planläggs för specifikt i planen (E-område). Dels då det är oklart om Kriminalvården beslutar sig för detta, dels för att det finns otillräckligt med information för att kunna införa ett E-område i planen.

En eventuell framtida anläggning får därmed anpassa sig efter detaljplanens byggrätt samt utformningsbestämmelser och måste även innehålla gällande riktlinjer för verksamhetsbuller. Detta innebär att vid projektering måste bullersituationen undersökas och eventuellt nödvändiga bullerdämpande åtgärder vidtas. Information avseende en möjlig framtida fjärrkyleanläggning införs i planbeskrivning. Ingen information införs heller avseende eventuell framtida ledningsrätt, servitut etc. som kan bli aktuellt om en anläggning senare ska byggas.

6. VafabMiljö AB

Yttrande angående: Remiss Detaljplan för utvidgning av Salberga Kriminalvårdsanstalt, del av Kristina 4:245 och Kristina 4:4, Sala

Vafabmiljö har tagit del av rubricerat ärende och har följande synpunkter på planförslaget.

Vi är positiva till att flytta avfallshanteringen till anstaltens omlastningscentralen om detta medför att vi inte längre behöver föranmäla varje hämtningstillfälle av avfallet, vilket innebär att avfallshanteringen inte påverkas negativt.

Avfallshanteringen ska utföras i enlighet med kommunens renhållningsordning och de rekommendationer som anges i Avfall Sveriges "Handbok för avfallsutrymmen, Riktlinjer för utformning av avfallsutrymmen vid ny- och ombyggnation". Hämtningsplats för avfall ska utformas efter Arbetsmiljöverkets krav på körvägar, vändplatser och angöringsplatser.

Avfallshanteringen ska även följa kommunens riktlinjer om källsortering. Avfall kan sorteras i miljöbod, skåp, bottentömmande behållare eller motsvarande, som utöver rest- och matavfall även inrymmer utsortering av förpackningsmaterial, glas och tidningar.

Inför projektering av ett avfallsutrymme eller ett beslut om bygglov av ett avfallsutrymme ska kommunalförbundet VafabMiljö kontaktas för att säkerställa förslaget till utformning.

VafabMiljö har i övrigt inga synpunkter på planförslaget.

Med vänlig hälsning

Vafabmiljö kommunalförbund

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Bifogad information finns redan i planbeskrivningen. Angående flytt av avfallshantering ut till omlastningscentral är detta i dagsläget endast muntlig information och inga fastslagna beslut att

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

så ska ske har tagits av Kriminalvården. Även om hanteringen flyttas ut kommer föransökan fortsättningsvis att krävas. Planhandlingen kompletteras med ny information ifall det framkommer något mer konkret innan granskningen.

7. Skanova (Telia Company) AB

Skanova (Telia Company) AB har tagit del av förslag till detaljplan, och låter framföra följande:

Yttrande

Skanova har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet

Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning.

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet när detaljplanarbete påbörjas och kallas till samrådsmöten för det aktuella området för att kunna samordna nya ledningar.

Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på plankartan. Kontakta ledningskollen.se

Kabelanvisning beställs via ledningskollen.se

För ledningssamordning kontakta telia-natforvaltning@teliacompany.com

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Enligt information från ledningskollen finns merparten av Skanovas ledningar inom markreservat för allmännyttiga ledningar och kommer huvudsakligen inte påverkas av planförslaget. En ledning finns dock förlagd längs med den vall som finns centralt inom området. Ledningen fortsätter sen norrut längs med den idag befintliga cykelbanan. Denna ledning kommer bli tvungen att flyttas då delar av cykelbanan kommer bebyggas. Även eventuella framtida åtgärder i själva vallen kan ge behov av nödvändiga flyttningsåtgärder. Den befintliga information som finns i planbeskrivning att behov av flyttåtgärder bekostas av exploatör kvarstår men planbeskrivningen kompletteras med att kontakt för samordning/flytt ska tas tidigt i samband med detaljprojektering för nybyggnation.

8. GlobalConnect

GlobalConnect har inget befintligt nät kring Salberga Kriminalvårdsanstalt.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande. Noteras.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

9. Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Eldistribution AB har inget att erinra avseende rubricerat planärende.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande. Noteras.

10. Sala kommun – Skolkontoret

YTTRANDE

Skolkontoret har i huvudsak inga invändningar mot det föreslagna detaljplaneunderlaget. Det finns dock vissa aspekter som bör beaktas innan beslut fattas.

Skolkontoret har en av Salas största förskolor strax utanför det aktuella planområdet. Den föreslagna förändringen som innebär att gång- och cykelvägen genom området tas bort (se bild 1; den gröna sträckningen försvinner och den gula blir det alternativa färd sättet till förskolan), riskerar att försämra tillgängligheten för medborgare som i högre grad är beroende av gång- eller cykeltrafik. Detta kan leda till att vissa vårdnadshavare avstår från att nyttja förskoleverksamheten.

Även om ett alternativ föreslås i form av en ny dragning (ljusblå sträckning), innebär även detta en längre väg till förskolan. Det är viktigt att notera att mätningarna inte är gjorda till förskolans entré, utan till platsen vid den nuvarande entrén där fastighetskontoret har sin verksamhet (se bild 1). Från denna gemensamma startpunkt är avståndet till förskolan via (se bild 2):

- den gröna vägen: 475 meter
- den nya ljusblå vägen: 652 meter
- den gula vägen: 864 meter

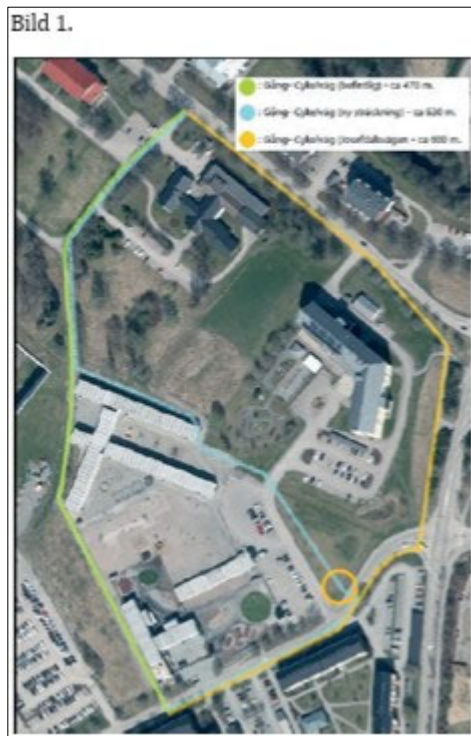
En stor andel av de barn som idag går på Gärdesta förskola kommer från Åkraområdet, ett socioekonomiskt svagt område där många inte har körkort eller transportmöjligheter i samma omfattning som många andra områden. Det är därför av vikt att tillgängligheten för dessa barn och deras vårdnadshavare inte försämras i onödan.

Trafiksäkerhet

En ytterligare aspekt som bör uppmärksammas är eventuella ökningen av biltrafik runt den befintliga förskolan i framtiden kan få negativa konsekvenser ur ett trafiksäkerhetsperspektiv. Det aktuella planförslaget ser inte ut att påverka detta i någon större utsträckning, men det bör tas i beaktande vid framtida förändringar inom området.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Då eventuellt ny sträckning av gång- och cykelväg ligger på andra sidan av Salbergas område, innebär detta att vårdnadshavare kommer behöva korsa en trafikerad väg (infarten till äldreboendet och Salberga anstalt). Detta behöver också tas i beaktan för en säker miljö för gång- och cykeltrafik. (gul ring visar punkten där trafik och gång-cykeltrafik möts).

Ekonomiska konsekvenser

De föreslagna förändringarna bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för förskole- och skolverksamheten.

FÖRSLAG

Att se över möjligheten att behålla den befintliga gång- och cykelvägen mellan Åkraområdet och Gärdesta förskola.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Planförslaget utgick från att Ekdalens modulförskola skulle finnas kvar till 2028. Information att förskolan avvecklas i förtid inkom i ett för sent skede (direkt innan samråd). Barnen från Ekdalen kommer tillfälligtvis flytta till Gärdesta förskola för att sen flytta in i den nybyggda Åkra förskola. Den längre sträckan till Gärdesta förskola kommer därför endast vara tillfällig för de flesta av barnen. Det motiverar inte samhällsekonomiskt att bekosta en ny GC-väg för en något genare väg till förskolan. Möjligheterna att anlägga en GC-väg kommer dock framledes vara möjlig direkt norr om planområdet om behovet för detta uppkommer i framtiden (tex. att nya målpunkter, verksamheter etableras inom det området). En GC-väg kommer att anläggas, då det kan anordnas

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

med enkla medel (redan asfalterad yta). Denna GC-väg placeras längs med den nya lokalgatan till äldreboendet. En framtida möjlighet finns därmed att kunna koppla ihop GC-nätet i framtiden om ett reellt behov av detta uppkommer. Planförslagets redovisning av GC-väg kommer därmed kvarstå, men ändå med vissa kompletteringar (se även kommentar till Tekniska kontorets yttrande nedan).

Angående att behålla den idag befintliga GC vägen som går rakt igenom området så är det tyvärr inte möjligt att behålla denna då den kommer ligga inom själva skyddsobjektet. Ett övergångsställe vid infarten (gulmarkerad cirkel i bilderna) kommer att anläggas både för att göra passage säkrare för fotgängare samt för anställda till anstalten som kommer med buss (hållplats Silvermyntsgatan). Information avseende GC-vägen och detta övergångsställe införs i planbeskrivningen samt vem som står för kostnaden för anläggandet.

11. Sala kommun - Bygg och Miljönämnden

Bygg- och miljönämnden har inga synpunkter på planförslaget.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande. Noteras.

12. Sala kommun - Tekniska kontoret/Projekt & Utveckling

YTTRANDE

PLANKARTAN

- GCVÄG i plankartan innebär en precisering som riskerar att begränsa möjligheterna för framtida behov vid en ombyggnad av gatan. Om ytan i stället pekas ut som GATA säkerställs en mer framtidssäkrad bestämmelse.

PLANBESKRIVNING

VA

- 8.2.2 Förslag ändra text till: Planområdet ligger inom verksamhetsområdet för kommunalt vatten och avlopp, den allmänna VA anläggningen är utbyggd till området. Planområdet har befintliga anslutningspunkter för VA, till Salberga kriminalvårdsanstalt och till modulskolorna. Befintliga anslutningspunkter kan utnyttjas för anstaltens framtida behov. Ombyggnad av befintliga eller tillkommande anslutningar hanteras i bygglovsskedet.

DAGVATTEN

- 8.2.1 Tillägg: Dagvattenanläggning allmän plats: Åtgärder för fördröjning och rening av dagvatten som alstras på gator och grönytor inom allmän platsmark. Då lokalgator redan är utbyggda planeras åtgärderna att genomföras i framtiden. Åtgärderna kan

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

genomföras i samband med att lokalgator behöver förnyas, eller när det finns en fastställd handlingsplan för dagvatten inom kommunen där en prioritering är gjord utifrån behov.

TRAFIK/GATA

- 5.10.4 Dränering Tillägg att det avser dränering av kvartersmark, befintlig Lokalgator dräneras idag till nivåer lägre än +55 och behöver fortsättas hållas dränerade för att bibehålla sin funktion.
- Oskyddade trafikanter som har målpunkter längs lokalgatan behöver få ett säkert sätt att färdas på, rimligtvis med en GC-väg. Förslag bredda lokalgatan 4m in på kvartersmarken. Ny säker passage över Johannesbergsgatan, kostnad för detta bör lösas i framttagande av exploateringsavtal.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Angående plankartan – GC längs med gatan tas bort och hela ytan ersätts med GATA i enlighet med ert yttrande.

Angående VA, Dagvatten och Trafik/gata-dränering. Texten ändras och information införs i planbeskrivningen i enlighet med yttrandet.

GC-väg:

Information har tidigare givits från Projekt & Utveckling att en ny GC-väg inte är nödvändig, detta då förslaget om en ny dragning togs upp (ljusblå/turkos GC-väg, se bild i Skolkontorets yttrande) och befintlig GC förordades. Med tanke på framtida personal som kommer med cykel eller till fots (från busshållplatsen) tas en 4 meter bred remsa av kvartersmarken bort för att säkra en gång- och cykelväg längs med lokalgatan. Denna mark är redan idag asfalterad och kostnader för anläggandet är minimala. Om GC-vägen i stället förläggs på den norra sidan måste belysningsstolpar flyttas (ej rekommenderat). Planbeskrivning och plankarta uppdateras. Eventuella kostnader vid anläggandet (tex. övergångsstället) regleras i köp- och genomförandeavtal. Driften sköts av Sala kommun. Om ett eventuellt framtida behov för att koppla ihop en GC-väg med det norra området uppkommer så går detta fortfarande att genomföra direkt utanför planområdesgräns (se även kommentar till yttrande Skolkontoret ovan).

13. Sala kommun – Kultur och fritidsnämnden

KFN § 71 Samråd - Utvidgning av Salberga Kriminalvårdsanstalt

INLEDNING

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra anläggandet av anstaltens administrativa och logistiska byggnader på mark i direkt anslutning till Salberga kriminalvårdsanstalt.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Kultur- och fritidsnämnden vill framhålla att det berörda området i dag har en stor potential som tillgång för allmänheten. Området ligger i direkt anslutning till redan befintliga rekreations- och strövområden och skulle med enkla medel kunna nyttjas som strövområde samt för spontanidrott och andra fritidsaktiviteter. Denna möjlighet till allmän användning riskerar att gå förlorad i och med att anläggningen får ett utökat skalskydd och därmed inte längre är tillgänglig för allmänheten. Det är därför av vikt att denna aspekt lyfts fram som en del av de uppoffringar som kommunen och invånarna gör, i syfte att möjliggöra bättre resultat i förhandlingarna med Kriminalvården – exempelvis genom att få till stånd alternativa platser för rekreation och spontanidrott i närområdet.

Själva muren till Salberga kriminalvårdsanstalt utsmyckades med ett offentligt konstverk, Silverraster av konstnärerna Hanna Stahle och Mårten Medbo. Konstverket är väl synligt från den idag befintliga gång- och cykelvägen men då området efter planens genomförande inte längre är allmänt tillgängligt kommer konstverkets syfte att påverkas negativt. Även det faktum att omlastningscentralen ska få en sluss till anstalten genom muren kommer påverka konstverket. Försättningen av konstverket som finns längs med den norra anstaltsmuren kommer inte påverkas av planförslaget och kommer även i framtiden vara allmänt tillgängligt att beskåda.

Möjligheter att anlägga denna sluss mellan två sektioner av konstverket förordas för att bevara konstverket och möjliggöra för allmänheten att fortsättningsvis ha möjlighet att ta del av konstverket.

Yrkanden

Ordförande Jessica Silversten (S) yrkar,
att kultur och fritidsnämnden beslutar,
att kultur- och fritidskontoret inte har något emot mot förslaget, men vill lämna följande synpunkter att ta i beaktande,

att kommunen ges kompensation för förlusten av områden som i dag kan nyttjas för spontanidrott och rekreation,
att det offentliga konstverket Silverraster påverkas så lite som möjligt vid genomförandet av planen, samt
att konstverket även fortsatt görs tillgängligt för allmänheten exempelvis genom att en eventuell sluss genom muren placeras mellan konstverkets två sektioner.

BESLUT

Kultur och fritidsnämnden beslutar,
att kultur- och fritidskontoret inte har något emot mot förslaget, men vill lämna följande synpunkter att ta i beaktande,
att kommunen ges kompensation för förlusten av områden som i dag kan nyttjas för spontanidrott och rekreation,
att det offentliga konstverket Silverraster påverkas så lite som möjligt vid genomförandet av planen, samt
att konstverket även fortsatt görs tillgängligt för allmänheten exempelvis genom att en eventuell sluss genom muren placeras mellan konstverkets två sektioner.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Idag används området för skolverksamhet och utgör inte ett område för spontanidrott eller rekreation. I gällande översiktsplan har området utpekats som lämpligt område för sammanhängande bostadsbebyggelse och är därmed inte avsedd att i framtiden vara en plats för nämnda aktiviteter oavsett ifall denna detaljplan antas eller inte. Därav är en kompensation för en tillfällig användning inte realistisk då även många andra typer av användningar skulle kunna påvisas och på samma sätt föreslås kompenseras. Närheten till andra lämpliga områden för nämnda spontanidrott och rekreation har beskrivits i detaljplanen. Men om man önskar se det så, innefattas önskad kompensation i markpriset som överenskommes i kommande köp- och genomförandeavtal.

Silverraster:

Angående konstverket Silverraster så beskrivs det i detaljplanen att konstverket längs med den östra anstaltsmuren kommer att påverkas och att konstverket i möjligaste mån ska bevaras genom att placera slussen utan att påverka detta fysiskt (mellan två sektioner). Den andra punkten, att konstverket även fortsättningsvis ska vara tillgängligt kommer inte gå att uppnå då muren för allmänhet endast kommer ses från ett längre avstånd. Med detta sagt så kan allmänheten även fortsättningsvis kunna se konstverket närmare längs med den norra sträckningen av anstaltsmuren. För att ändå beakta konstverket så införs en varsamhetsbestämmelse som syftar till att ändringar och tillägg i närmiljön ska göras varsamt. Kommunen har mellan samråd och granskning fört dialog med verkets upphovsmän och Statens konstråd tillsammans med fastighetsägaren. Förhoppningen är att man, trots att Silverraster påverkas negativt, ska hitta en överenskommelse som innebär en acceptabel lösning för alla parter.

Från kommunens sida så måste vi väga olika allmänna intressen mot varandra och prioritera det som väger tyngst. I det här fallet har behoven förändrats sedan verket uppfördes som visar sig i det uppdrag som Kriminalvården fått, samt de positiva effekter detta kan ge kommunen i form av arbetstillfällen mm. Anstaltens expansion blir därmed mer viktig att uppnå än att helt undvika påverkan av den offentliga konsten. Att ändå ämna kunna hitta en acceptabel lösning utan att detta förhindrar Salbergas expansion är önskvärt. Diskussion mellan upphovsmän och fastighetsägare kommer fortsätta i denna fråga.

*Planbeskrivningen uppdateras avseende Silverraster och en varsamhetsbestämmelse införs i plankartan, **k₁**: Konstverket Silverraster som är del av anstaltsmuren ska beaktas. Eventuella ändringar av konstverket eller tillägg i närmiljön ska göras varsamt samt att utformningsbestämmelse **f₃** utökas till att möjliggöra framtida konstnärlig utsmyckning.*

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

14. Sala kommun – Fastighetsenheten

Synpunkter från TK Fastighet

1. Ingen risk för olyckor på grund av förskoleverksamhet. (5.9.2 och 7.5.2)

Verksamheten förskolan Ekdalen flyttar från tillfälliga modulerna 2025-07-07 och slås under sommaren ihop med Gärdesta förskola. Verksamheten kommer sedan inte att återvända till Ekdalen, utan flyttas till färdigställda Åkra förskola. Ekdalen kommer således att tomställas från förskoleverksamhet 2025-07-07 och riskerna som beskrivs kopplade till förskola utgår därför.

2. Ekdalens moduler behöver tillåtas stå kvar på platsen längre än angivna år 2028

Den demografiska utvecklingen fram till 2043 visar på en negativ trend när det gäller tillskott på nya barn. Utifrån detta ser Skolkontoret inte längre något behov av Ekdalens moduler som förskola. Då hyresavtalet med modulleverantören Indus sträcker sig ända till 2028, ämnar Fastighet därför hyra ut samtliga eller delar av modulerna till Salberga Fastighetsförvaltning. Detta för ändamålet byggetablering under tiden för byggnation av Kriminalvårdens nya lokaler. Diskussioner förs just nu mellan Fastighet, Salberga Fastighetsförvaltning och Indus om ett sådant hyresavtal

3. Ekdalens moduler behöver, helt eller delvis, kunna avvecklas tidigare än 2028

Det står olika beskrivet i underlaget kring avvecklingen. Dels att modulerna "som senast" respektive "avvecklas senast" (3.6 och 8.1.2) och dels att Ekdalen "kommer att finnas kvar fram till 2028" (7.5.2 och 8.1.2). I det fall ett scenario uppstår där Salberga Fastighetsförvaltning eller annan extern part inte önskar hyra modulerna för byggetablering eller att avtalet med modulleverantören Indus av någon anledning sägs upp/avslutas, behöver Fastighet ha möjlighet att helt eller delvis avveckla modulerna under tiden fram till hyresavtalets upphörande 2028.

4. Ekdalens moduler behöver tillåtas användas till lokaler för byggetablering

Då Ekdalen från och med 2025-07-07 inte kommer att fortsätta användas för förskoleverksamhet, behöver ändamålet för användandet av modulerna ändras till att tillåta byggetablering, kontor, personalutrymmen, kommunal verksamhet etc.

5. Se generellt över benämningen av gatunamnen. Det blandas mellan Johannesbergsgatan, Johannesbergsvägen och Johannesdalsvägen.
6. Risker är möjligen liten, men Fastighet är intresserade av att veta vad som händer och vilka förutsättningarna blir utifrån planen och planområdet om affären med kriminalvården inte blir av?
7. (5.9.1) Farhågor finns att störande vägtrafikbuller kommer att öka för det särskilda boende på Johannesbergsgatan 2 och dess vistelseträdgård. Detta på grund av de leveranser och transporter som kommer att gå på den kommande gemensamma gatan mellan Johannesbergsgatan och äldreboendet resp. till kriminalvårdens kommande lokaler.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

8. (3.4.1) Stämmer det att Fastighet driftar gatan från Johannesbergsgatan fram till Johannesbergsgatan 2?
9. (3.4.1 och 8.3.2) Delfinansiering av gatan mellan Johannesbergsgatan och särskilt boende resp. till kriminalvårdens kommande lokaler: Vem förhandlar, vem äger frågan och vem hos Sala kommun kommer att få den framtida kostnaden?

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

1 – Informationen om avveckling kom för sent för att kunna ändra planhandlingarna. Behov av riskhantering kommer därför ändras i planbeskrivningen till att beskriva detta mer allmänt nu när riskerna avseende nära liggande förskoleverksamhet inte behöver beaktas på samma sätt. Tackar för informationen.

2-4 – Information kvarstår att modulerna kan komma att finnas kvar på platsen tills avtalen går ut samt den tid som modulleverantören senast ska ha hämtat modulerna. Denna information kommer kompletteras med övrig information om att antalet moduler kan komma att minskas, flyttas, inkludera annan användning eller möjligen avvecklas i förtid. Information om vad som avses ske med modulerna är i dagsläget alltför oklar och därför måste detaljplanen uppge det som avtalen påtalar dvs. att marken för Gärdesta modulskola ska vara avlämnad senast 2026-03-01 och för Ekdalens modulförskola senast 2028-03-31. Eventuellt nytt avtal avseende att använda delar av modulerna efter att avtalet med Sala kommun gått ut (2027-12-31) upprättas av Salberga fastighetsförvaltning AB. Salberga fastighetsförvaltning AB ansvara då även för att förlänga det tillfälliga bygglov.

Detaljplanen reglerar inte heller vilken användning som modulerna kan eller får användas till. Ur en miljöaspekt är mindre känslig markanvändning (byggetablering, kontor, personalutrymmen) därför lämplig då lokalerna ju använts som förskola och har tidigare beslutats lämplig för detta ändamål. Kontakt avseende ändrad användning måste först göras till bygg och miljöenheten för att utröna om någon anmälan, uppdatering avseende markanvändning eller tillfälligt bygglov måste tas fram.

5 – Tack, gatunamnen ses över och ändras i planbeskrivningen.

6 – Konsekvenserna av att förutsättningarna ändras pga. att affären inte blir av beror helt på när i processen detta inträffar. Om detaljplanen inte hunnit vinna laga kraft så kan (enligt ÖP) planarbetet ändra inriktning till att planlägga för sammanhängande bostadsbebyggelse i stället, alternativt att idag gällande användning kvarstår. Skulle detaljplanen hunnit vinna laga kraft innefattas användningar som kontor mm. utanför anstaltsmuren men delvis inom skyddsobjektsområde. En inte önskvärd situation. Ett bättre alternativ skulle i det fallet vara att ämna uppnå en överenskommelse med Salberga Fastighetsförvaltning om att de förvärvar marken.

7 – Leveranser kommer inte vara mer störande än dagens bussar samt tidigare situation med hämtning och lämning till modulskolorna. Leveranserna sker på dagtid och på bestämda tider och är inte heller så frekventa (enligt uppgift från Salberga Fastighetsförvaltning AB).

8 – Tekniska kontoret driftar inte denna korta gata (ses som infart till äldreboendet) utan gatan är idag enskild. Då den inte snöröjs av den entreprenör som skottar Åkra/Johannesberg så görs detta

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

med största sannolikhet av samma entreprenör som skottar skolans område, dvs. driftas av fastighetsenheten.

9 – *Se svar ovan. Efter att planen vunnit laga kraft blir gatan allmän platsmark och ansvaras för av Sala kommuns tekniska kontor som även äger frågan om eventuell delfinansiering avseende drift av denna lilla lokalgata samt GC.*

15. Trafikverket

Samråd gällande förslag till detaljplan för utvidgning av Salberga Kriminalvårdsanstalt, del av fastigheterna Kristina 4:245 och Kristina 4:4, Sala kommun

Trafikverket har inget att erinra.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande. Noteras.

16. Region Västmanland - Kollektivtrafikförvaltningen

Yttrande kring samrådsremiss för utvidgning av Salberga Kriminalvårdsanstalt, del av Kristina 4:245 och Kristina 4:4

Beskrivning av ärendet

Det allmänna intresset är stort för att utöka kapaciteten av Salberga kriminalvårdsanstalt samt att antalet arbetstillfällen, i och med expansionen, kommer öka i Sala. För att möjliggöra detta samverkar Kriminalvården, Salberga Fastighetsförvaltning AB och Sala kommun. Detaljplanen kommer möjliggöra för dagens behov och även möjliggöra byggrätter som idag inte är aktuella eller beslutade att anlägga. Primärt är det administrativa funktioner (kontor och logistik) samt parkering som ska anläggas inom området, men i framtiden kan till exempel matsal och kök bli aktuella att bygga på platsen.

Kollektivförvaltningens yttrande

Kollektivtrafiken har tagit del av rubricerad detaljplan och vill lyfta några områden. I planhandlingen framgår det att tidtabellen för busslinje Silverlinjen inte är väl anpassad till arbetstiderna vid Salberga Kriminalvårdsanstalt. Förvaltningen ser positivt på möjligheten att förbättra tillgängligheten till området och tar därför gärna emot underlag från Kriminalvården gällande personalens arbetstider. Detta skulle kunna utgöra ett viktigt underlag i en framtida översyn av tidtabellen då antalet anställda förväntas öka.

I planunderlaget nämns även önskemål om att anlägga en hållplats i anslutning till anstalten. Det finns idag en hållplats inom detaljplaneområdet, Åkraskolan/Johannisberg, som trafikeras av linje 60. Linje 60 trafikerar dock enbart under skoldagar. I planunderlaget är denna hållplats inte

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

längre kvar och bedömning av påverkan på kollektivtrafiken saknas i konsekvensbeskrivningen. Vi önskar att föra vidare dialog kring detta.

Vidare önskar förvaltningen att anmälan om eventuell kommersiell busstrafik till och från området inkommer till oss.

Under rubrik 5.16 i planunderlaget finns det underrubrik för kollektivtrafiken men inte för övrig motorburen trafik.

För Kollektivtrafikförvaltningen, Region Västmanland

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande. Enligt muntlig uppgift från Salberga Fastighetsförvaltning AB så pågår redan diskussioner mellan regionen och Kriminalvården avseende ändring av tidtabeller för kollektivtrafik. Linje 60 kommer, enligt uppgift från kommunens transportstrateg, endast kvarstå tills Åkraskolan invigs 2025-08-18. Aktuell hållplats Åkraskolan/Johannisberg trafikeras därmed inte längre utan anställda till anstalten använder sig av hållplats Silvermyntsgatan.

Påpekandet om anmälan önskas avseende kommersiell busstrafik delges Kriminalvården.

Angående missad rubrik så tackar vi för detta. En underrubrik för övrig motorburen trafik införs i planbeskrivningen.

17. Västmanlands läns museum

**Yttrande med anledning av samråd för ny detaljplan för Salberga
Kriminalvårdsanstalt, del av Kristina 4:245 och Kristina 4:4, Sala, Sala kommun**

Länsmuseet har mottagit samrådshandlingar gällande en ny detaljplan för utvidgning av Salberga Kriminalvårdsanstalt, del av Kristina 4:245 och Kristina 4:4, Sala med kommunens diarienummer 2024/964. Syftet är huvudsakligen att möjliggöra för den utökade kapaciteten av Salberga kriminalvårdsanstalt samt att möjliggöra för flera arbetstillfällen. Länsmuseet har följande att anföra.

Beskrivning

Området består idag av en modulskola- och modulförskola som anlades år 2018 samt en biotopsskyddad åkerholme. Innan dess nämner den aktuella planbeskrivningen att ett par fotbollsplaner fanns på platsen. Muren till Salberga kriminalvårdsanstalt har ett offentligt konstverk, "Silverraster", av konstnärerna Hanna Stahle och Mårten Medbo. Konstverket finansierades av Statens konstråd i samarbete med Kriminalvården år 2007. Konstverket består av en 250 meter lång väggskulptur/-relief med motiv av moln. Planbeskrivningen nämner att konstverket är väl synligt från den idag befintliga gång- och cykelvägen men att med det aktuella planförslaget kommer konstverket inte bli lika allmänt tillgängligt. Det lyfts även att omlastningscentralen ska få en sluss till anstalten genom muren som kommer att påverka konstverket.

Det aktuella planområdet omfattas av det inventerade området Salberga i kulturmiljöunderlaget för Sala som togs fram år 2022. Beskrivning av området Salberga lyder: "Området Salberga

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING

Samhällsbyggnadskontoret

Plan- och utvecklingsenheten

ligger centralt i Sala stad, väster om Väsby Kungsgård. Området avgränsas av Lillån i norr, Dalhemsleden i syd, området Gärdesta i väst och Åkra i öst. Områdets bebyggelse består i huvudsak av anläggningar och lokaler med olika funktioner, såsom Salberga anstalt, förskoleverksamhet samt ett fåtal flerbostadshus. På grönyterna växer löv- och barrträd och mellan byggnaderna finns hårdgjorda ytor för trafik. Området söder om Josefdalsvägen karaktäriseras av storskaliga träbyggnader från 1900-talets början, ursprungligen uppförda för Västmanlands trängkår. Delar av miljöns grönytor utgör rester av en parkanläggning, med symmetrisk struktur och stora lövträd. Ett tydligt karaktärsdrag för bebyggelsen är de gulmålade fasaderna och vitmålade snickerierna.

Mot Josefdalsvägen finns ett före detta ridhus respektive exersishus. Byggnaderna har gulmålad träpanel, småspröjsade fönster, vitmålade snickerier och röda plåttak. På området finns ytterligare mindre byggnader, även dessa med gula fasadkulörer men med fasader i puts eller panel. Parkanläggningen angränsar till Salberga anstalt, som utgör områdets södra del. En sex meter hög mur omgärdar anläggningen. Innanför muren finns 12 byggnader som inte är synliga utifrån. Muren är i betong, utsmyckat med konstverket Silverraster, bestående av små speglar som bildar molninformationer. Norr om Josefdalsvägen finns fyra ljusputsade flerbostadshus från 1930-talet i två våningar. Byggnaderna har tegeltäckta sadeltak och en karaktäristisk placering med tilltagna grönutrymmen kring husen.”

Historik av området Salberga:

”Salbergaområdets historia har en kontinuitet av institutionsanläggningar. Västmanlands trängkår var ett trängförband inom svenska armén som verkade i olika former under åren 1902–1927. Då produktionen i Sala silvergruva minskade och till sist upphörde 1908, sökte staden efter nya verksamheter. År 1902 avsattes mark åt Svea Trängkår på det som då kallades Wäsbygårdet och låg under Väsby Kungsgård. Storskaliga byggnader uppfördes, såsom exempelvis kasernbyggnader, stall, smedja, ridhus och varmbadhus. Anläggningen stod färdig år 1906 och var i drift fram till år 1928 då Västmanlands trängkår drogs in. År 1930 flyttade Salberga sjukhus in i trängkårens tidigare byggnader, som byggts om för ändamålet. Salberga sjukhus var ett mentalsjukhus som senare övergick till att bli specialistsjukhus. I Strömsbacka, norr om sjukhuset, uppfördes personalbostäder år 1936, i form av fyra smalus i två våningar. Med tiden ansågs sjukhuslokalerna inte längre vara ändamålsenliga och sex nya paviljongbyggnader uppfördes på 1970-talet. Sjukhuset bedrevs därefter i betydligt mindre omfattning för att sedan avvecklas 1997. Trängkårens gamla byggnader revs successivt men präglades av den gamla trängkasernens utformning fram till 1983 då kasernen revs. Kvar idag finns före detta exercishus, ridhus, skosmedja, sjukstall, matinrättning och tygverkstad. Byggnaderna på området används i huvudsak till förskoleverksamhet, förråd och gymnastiksal. På 1950-talet uppfördes ett nytt sjukhus i områdets södra del, även det ett mentalsjukhus. Sjukhusverksamheten avvecklades på 1990-talet och anläggningen fungerar sedan 2007 som kriminalvårdsanstalt. Salberga anstalt är landets största kriminalvårdsanstalt. Under 2000-talet har viss byggnation av flerbostadshus uppförts kring Josefdalsvägen.”

Viktiga karaktärsdrag för området Salberga är:

- Före detta kasernområdets helhetsmiljö öppna ytor, rester av parkanläggning med stora lövträd och kvarstående byggnader.
- Tidstypiska flerbostadshus från 1930-talet norr om Josefdalsvägen, med tidstypisk utformning och omkringliggande lummighet.
- Salberga anstalts betongmur med konstverket Silverraster.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Lagskydd

Upphovsrättslagen

Lag (1960:729) om upphovsrätt föreskriver (1 kap. 3 §) att: "Ett verk må icke ändras så, att upphovsmannens litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränkes; ej heller må verket göras tillgängligt för allmänheten i sådan form eller i sådant sammanhang som är på angivet sätt kränkande för upphovsmannen." Detta gäller även ägare av offentlig konst.

Plan- och bygglagen (PBL)

Boverkets byggregler (BBR) innehåller preciseringar av vad som kan utgöra kulturvärden, där konstnärliga värden tydligt framhålls. För begreppet särskilt värdefull byggnad finns följande allmänna råd: "En byggnad kan vara särskilt värdefull från konstnärlig synpunkt om den uppvisar särskilda estetiska kvaliteter eller har en hög ambitionsnivå med avseende på arkitektonisk gestaltning eller i utförande och materialval eller i konstnärlig gestaltning och utsmyckning."

Aktuellt beträffande konstverkets och murens möjliga skydd är PBL 2 kap. 6 §:

"Vid planläggning och i andra ärenden samt vid åtgärder avseende byggnader som inte ingår i ett ärende enligt denna lag ska bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas."

Länsmuseets kommentarer

Länsmuseet ser inte att det aktuella planförslaget skulle innebära en negativ påverkan på närliggande bebyggelse av möjligt kulturhistoriskt värde då den nya bebyggelsen skulle vara geografiskt separerad och underordnad i byggnadsvolym. Länsmuseet ser positivt på att utformningsbestämmelser införts i plankartan för att den nya bebyggelsen ska harmonisera med närliggande äldre bebyggelse i norr samt bostadsområdet i sydost.

Det aktuella konstverket är unikt, skapat specifikt för platsen och kan ha ett högt konstnärligt värde såväl lokalt, regionalt som nationellt. I kulturmiljöunderlaget från år 2022 lyfts konstverket och muren specifikt som ett viktigt karaktärsdrag i området. Länsmuseet rekommenderar att sakkunnig inom offentlig konst värderar konstverket och finns med som rådgivare gällande eventuella förändringar i och omkring konstverket. Länsmuseet anser att konstverket bör bevaras och beaktas i det fortsatta detaljplanarbetet. Aktuell lagstiftning, bland annat kring upphovsrätt ska följas. Vid behov rekommenderar länsmuseet att de aktuella konstnärerna och Statens konstverk konsulteras gällande eventuella förändringar av konstverket.

Västmanlands läns museum
Enheten för kulturmiljövård
Byggnadsantikvarie

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Se även kommentar ovan till Sala kommun – Kultur och fritidsnämnden avseende Silverraster.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Då samhällsintresset av att anstalten ska kunna expandera, ur vår synvinkel, väger tyngre än samhällsintresset avseende offentlig konst så måste avsedd sluss anläggas. Planen kommer därmed medge att en sluss anläggs, men platsen för var denna sluss medges ändras i plankartan. Detta då det finns ett större mellanrum mellan delar av konstverket (endast anstaltmur) som är bättre lämpad så att Silverrasters moln inte påverkas rent fysiskt. Direkt påverkan av konstverket minimeras därmed, men slussen kommer separera delar därav och helheten kommer inte längre kunna åses. Dessutom kommer byggnaderna som avses uppföras påverka konstverket då konstverket avsågs att reflektera himlen (Mårten Smedbo, muntlig uppgift 2025-08-22). Konstverket kommer inte vara tillgänglig för beskådning för allmänheten utan finnas inom skyddsobjektet och delvis dold bakom ny byggnation.

Sammantaget så påverkas konstverket Silverraster och en lösning behöver tas fram, antingen under planarbetet eller innan byggnation påbörjas. Sala kommun har därmed kontaktat upphovsmännen till verket och för dialog om hur planen bäst kan tillgodose de olika intressen som föreligger i detta fall.

*En varsamhetsbestämmelse införs i plankartan **k₁**: Konstverket Silverraster som är del av anstaltsmuren ska beaktas. Eventuella ändringar av konstverket eller tillägg i närmiljön ska göras varsamt.*

*Även utformningsbestämmelse **f₃** ändras så att eventuell konstnärlig utsmyckning av nybyggnation möjliggörs.*

18. Sala Hembygds- och Fornminnesförening

Sala Hembygds- och Fornminnesförening har inget yttrande att lämna på diariennr. 2024/964.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

19. Statens konstråd

Statens konstråd har en nationellt rådgivande roll i frågor som gäller byggnadsanknuten konst i olika samhällsmiljöer. Utifrån denna roll kan vi enligt punkt 1–3 i ditt tidigare mejl lämna följande yttrande och råd med stöd i dels upphovsrättslagen, dels plan- och bygglagen.

Den lösning som beskrivs med ett hål i muren har en direkt påverkan på konstverkets gestaltning. Med hänvisning till respekträtten i lagen om upphovsrätt ska en dialog därför ske mellan fastighetsägaren/arkitekten och upphovspersonerna/konstnärerna för att komma fram till en ev. omarbetad gestaltning som de godkänner utifrån sin ideella rätt till konstverket (se: <https://statenskonstrad.se/ansok-varda-konst/ansok-om-och-varda-permanent-konst/om-byggnadsanknuten-konst/>).

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Vidare är det rimligt att förvanskningförbudet i PBL bör tillämpas på konstverket Silverraster då det berättar om de mycket höga konstnärliga och sociala målsättningar som gällde för de nya klass 1-anstalter som byggdes i Sverige under början av 2000-talet (se: <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/kulturvarden/kulturvarden-i-plan--och-bygglagen/krav-pa-byggnadsverk-och-tomter/forvanskningforbudet/>).

Bifogar en text av konstkritikerna Love Jönsson från Statens konstråds årsbok 2007 som beskriver dessa kvalitativa målsättningar och satsningen Salbergaanstalten.

Val av metod och tillvägagångssätt för demontering och återmontering av vissa av "rasterpunkterna" är lämpligast att stämma av med konstnärerna.

I detaljplanen kan det vara fördelaktigt att peka ut konstverket Silverraster genom Q-märkning för att skydda det mot framtida förvanskning. Se bif. rapport och s. 100–101 Fallstudie Tomteboda postterminal med exempel på Solna kommuns användning av q-märkningar i detaljplan för byggnadsanknuten konst.

Jag hoppas att dessa kortfattade råd kan användas som stöd i den fortsatta detaljplanprocessen och i projektering och genomförande av förändringar av muren och konstverket Silverraster. Återkom gärna om det uppstår några frågor.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Se även kommentarer i yttrande ovan – 13- Sala kommun – Kultur och fritidsnämnden samt 17- Västmanlands läns museum!

Dialog har förts mellan kommunen, fastighetsägaren och upphovsmännen och även strax innan inlämning granskning även med Statens Konstråd och Kriminalvården. Syftet med pågående diskussioner är att hitta en acceptabel lösning då konstverket kommer påverkas. Som påtalades ovan i kommentaren till Kultur och fritidsnämnden så införs i plankartan en varsamhetsbestämmelse som syftar till att ändringar och påverkan av konstverket ska beaktas vid ändringar eller tillägg av närliggande byggnation. Kommunen har även mellan samråd och granskning fört dialog med verkets upphovsmän och Statens konstråd tillsammans med fastighetsägaren. Förhoppningen är att trots att Silverraster påverkas negativt ska någon form av överenskommelse hittas så det innebär en acceptabel lösning för alla parter.

Angående demontering/återmontering så anser konstnärerna att detta är svårt att göra utan att skada dem. Då de har masterformar kvar så finns möjlighet att göra nya rasterpunkter om en eventuell ny plats överenskommes.

Från kommunens sida i planarbetet så måste vi väga allmänna intressen mot varandra och prioritera det som väger tyngst. I det här fallet har behoven ändrats sedan verket uppfördes som visat sig i det uppdrag som Kriminalvården fått samt de positiva effekter detta kan ge kommunen i form av arbetstillfällen mm. Anstaltens expansion blir därmed mer viktig att uppnå än att helt undvika att påverka den offentliga konsten. Att ändå ämna kunna hitta en acceptabel lösning utan

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

att för detta förhindra Salbergas expansion är önskvärt. Diskussion mellan upphovsmän och fastighetsägare kommer fortsätta i denna fråga.

*Avseende q-bestämmelse och utökad lovplikt som exemplet från Tomteboda använt sig av så skulle detta innebära en möjlig risk för att den tidspressade expansionen kan försenas. En mellanväg tas därmed fram och planbeskrivningen uppdateras avseende Silverraster och en varsamhetsbestämmelse införs i plankartan, **k₁**: Konstverket Silverraster som är del av anstaltsmuren ska beaktas. Eventuella ändringar av konstverket eller tillägg i närmiljön ska göras varsamt.*

*Även utformningsbestämmelse **f₃** ändras så att eventuell konstnärlig utsmyckning av nybyggnation möjliggörs.*